

Compacten en verrijken
in de lagere school
De Kleine Icarus

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

0. Identificatie van de voorbeeldpraktijk

Brede basiszorg

1. Beschrijving van de voorbeeldpraktijk

1.1. Doelgroep

Wie behoort tot (uiteindelijke) doelgroep van de praktijk? (max. 100 woorden)

Doelgroep:

Binnenklasdifferentiatie richt zich tot alle leerlingen van onze school.

Subgroep:

Tijdens de lessen werken we met het 4-sporenbeleid.

De leerlingen die spoor 3 of 4 volgen noemen we Kraaien.

Voor de kinderen van spoor 4 wordt er een apart curriculum aangeboden. Zij gaan 2 maal per week een uur naar het Kraaiennest, een externe verrijkingsklas.

Zijn er intermediaire doelgroepen? Zo ja, welke? (max. 100 woorden)

De klasleerkrachten zijn de intermediaire doelgroep.

We nemen de leerkrachten mee in dit verhaal en creëren zo een groter draagvlak.

Hierdoor ontstaat een sterkere werking op de klasvloer. Dit resulteert in betere begeleiding en leerwinst bij deze kinderen.

Tijdens de teamvergaderingen wordt er, regelmatig door leerteam CSF teruggekoppeld naar de werking hierrond. Door in de klas met het 4-sporenbeleid te werken krijgen zij zicht op het kennen en kunnen, maar ook op de noden van deze leerlingen.

Hoe wordt bepaald welke personen tot de doelgroep behoren? (max. 400 woorden)

Aan het begin van de les worden de doelen geëxpliciteerd, de leerlingen schalen zichzelf in en sluiten aan bij een spoor. Meestal doen zij dat zelfstandig, maar dit kan ook leerkrachtgestuurd.

Met leerlingenevaluatie verzamelen we betrouwbare informatie over de schoolse ontwikkelingen van het kind. Het gaat hierbij zowel om kennis, vaardigheden als houdingen (zoals bijvoorbeeld inzet, nauwkeurigheid, werkhouding, ...). Deze informatie verschaft ons een zicht op het huidige leer- en ontwikkelingsproces en geeft ons aanknopingspunten om dit proces verder optimaal te begeleiden. In samenspraak met het kind, zorgteam en de ouders, beslist de leerkracht wie extra uitdaging krijgt.

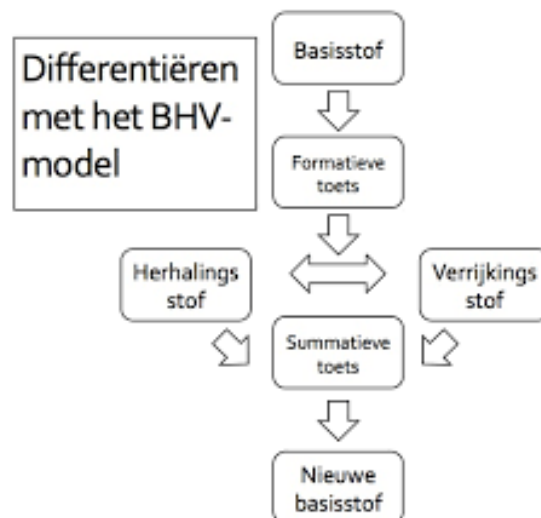
Spoor 3 en 4 wordt bepaald door pretoetsen en observaties van de leerkracht. Dit gebeurt steeds in samenspraak met het zorgteam en de ouders.

Naar aanleiding van de resultaten wordt er leerstof geschraapt en verrijking aangereikt. - nieuwe leerstof: 50 tot 75% van de oefeningen
- herhalingslessen: 70 tot 100% van de oefeningen

verrijkingsopdrachten.

Bij het starten van een nieuw blok krijgen de kinderen die op spoor 3 en 4 werken, de eindtoets van het nieuwe blok aangereikt.

De leerkracht, zorgleerkracht of leden van het project CSF-kinderen kijken de toetsen na. Aan de hand van de resultaten wordt reeds beheerste leerstof uit het nieuwe blok geschraapt. Zo kan er gericht worden compact. De kinderen en leerkrachten weten op deze manier waar zij staan in het leerproces. Dit zorgt voor functioneler werken en effectiever leren.

Fase 1:

- Formatieve toets: vormt de basis voor verdieping- en verbredingsmateriaal.

Fase 2

- De leerlingen die goed scoren krijgen verrijkingsstof. Verrijking hoeft niet altijd leerstof op een dieper niveau te zijn. Het kunnen ook bredere contexten, onderzoekwerk, een mini-projectje, een presentatie ... zijn. Je kunt deze leerlingen evenzeer inschakelen om de anderen te helpen.
- Summatieve toets

Volgens de Renzulli & Mönks mag je verwachten dat 10% à 15% van de leerlingenpopulatie op een bepaald moment baat kan hebben bij extra uitdaging bovenop het reguliere curriculum.

Betrokkenheid doelgroep (max. 150 woorden)

Daar wij een daltonschool zijn, werken wij met alle leerlingen volgens het 3-sporenbeleid. Kinderen schalen zich dagelijks per les in. De leerkrachten en leerlingen zijn deze manier van werken gewoon. Zij krijgen in onze daltonwerking al van in de kleuterklas de verantwoordelijkheid om zelf hun taken in te plannen en tijdig klaar te hebben.

Door zelfstandig hun taken te plannen, leren ze al snel op welk spoor ze voor een bepaald vak/vakonderdeel werken.

Doordat we tijdens teamvergaderingen de leerkrachten verder professionaliseren over de noden van CSF-leerlingen, zagen zij het belang in van een 4de spoor voor deze kinderen. Dankzij het enthousiasme van enkele leerkrachten en het verder uitwerken door het CSF-leerteam wordt dit nu toegepast in alle klassen. Leerlingen geven zelf aan hoe het verwerken van de leerstof verloopt. De kinderen hadden met de aanwezige verrijkingsmaterialen nog niet voldoende uitdaging. Bijgevolg brainstormden we in het leerteam en netwerk over een gevarieerd aanbod verrijkingsleerstof. Dit resulteerde in de Kraaienwijzer en de aankoop van o.a. Rektentijgers. Op de site van expertisecentrum Talent en KULeuven is een olijsting terug te vinden van alle mogelijke verrijkingsmethodes.

De leraren geven geregeld gerichte feedback met het oog op de vooruitgang van de leerlingen in het leer- en ontwikkelingsproces.

1.2. Doel

Hoofddoel (max. 100 woorden)

Via verrijkende opdrachten bieden we extra uitdaging op maat aan voor wiskunde, taal, WO en Frans.

Subdoelen (max. 350 woorden)

Door ze uit te dagen, nieuwe en moeilijkere problemen voor te schotelen, stillen we de leerhonger van veel CSF- kinderen en trainen we hun executieve vaardigheden. Vaak zijn deze bij CSF-kinderen niet altijd even goed ontwikkeld.

We willen de leerlingen een goede leer- en werkhouding doen ontwikkelen: opgave grondig lezen, info opzoeken, nauwkeurig en net werken, ...

We leren hen hierbij omgaan met frustraties en falen: zo leren ze dat fouten maken mag en stimuleren we hun doorzettingsvermogen.

We willen bij alle leerlingen het zelfregulerend leren versterken. Het is een actief en constructief

proces waarin een leerling doelstellingen leert te bepalen, zelf initiatief neemt en verantwoordelijkheid leert te nemen voor zijn eigen leerproces. (Zimmerman, 2002).

1.3. Aanpak

Algemene opzet van de voorbeeldpraktijk (max. 200 woorden) .

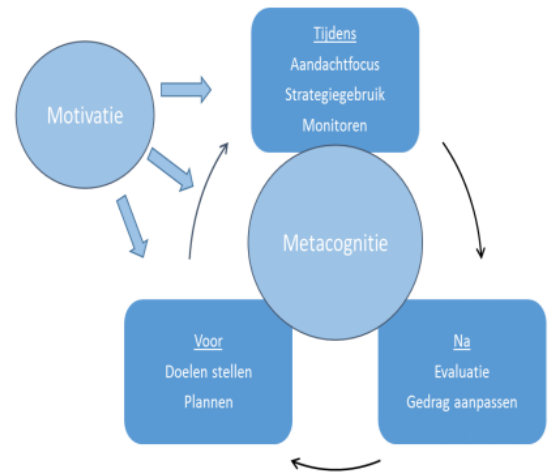
De kinderen gaan dagelijks aan de slag met hun Kraaienvijzer.

Nieuw leerstof volgen, indien nodig gebleken compact mee.

Na kort aftoetsen of de leerlingen de leerstof door hebben gaan zij zelfstandig aan de slag.

De kinderen kunnen kiezen waar zij werken: in de leefruimte, de gang, het nest of bij mooi weer buiten.

De kinderen kunnen beroep doen op elkaar bij het verwerken van de leerstof.

Het nest is naast een werkruimte ook een inspiratieruimte: er zijn boeken te vinden, kijkwijzers, I-pads en laptops,...

We willen extra inzetten op acties rond intrinsieke motivatie van leerlingen die sneller werken of een hogere vorm van complexiteit nodig hebben om voldoende geprikkeld te worden. Uit onderzoek blijkt dat de intrinsieke motivatie bij CSF-kinderen kan aangewakkerd worden door hen via technologie en via kunst-uitdagingen mogelijkheden tot cognitieve uitdaging te bieden in een krachtige leeromgeving speciaal voor hen uitgerust.

Concrete inhoud van de voorbeeldpraktijk (max. 1200 woorden)

Algemene werking:

- Niet alleen de lessen, maar ook onze taakwerking wordt aangepast. Tijdens de taakwerking krijgen kinderen taken op maat aangeboden. (Kraaientaak)
- Welke leerstof gecompact of verrijkt wordt, bekijken we via de prétoetsen.
- De kinderen die tijdens de lessen verrijkingsopdrachten maken, krijgen op het einde van het blok de extra moeilijke toets aangeboden (van ZoWiso)
- Geschrapte leerstof wordt vervangen door verrijkende taken. De leerlingen kunnen hiervoor de Kraaienvijzer raadplegen.
- Er wordt (voorlopig) enkel verrijkingsleerstof binnen het leerjaar aangeboden. Maar dit kan herbekeken worden, afhankelijk van de noden van het kind.
- Inoefenlessen, herhalingsoefeningen worden niet gemaakt door de Kraaien. Zij gaan ook hier aan de slag met de Kraaienvijzer

- Aan de hand van de LVS testen, algemene observaties, gesprekken met ouders en overgangsgesprekken wordt bepaald of leerlingen al dan niet toetreden tot het Kraaiennest. (Een bepaald IQ is geen voorwaarde)
- Tijdens taakwerking kunnen de Kraaien andere leerlingen helpen, begeleiden en ondersteunen.
- Leerlingen bereiden lessen voor de andere leerlingen voor. Zo zijn ze voor die les juf/meester, leren ze iets uitleggen en worden ze verder uitgedaagd.

Per vak:

- **Wiskunde:** Deze groep kinderen krijgt bij aanvang van een nieuw blok, de eindtoets van dat blok. Aan de hand van de resultaten wordt er in hun werkboek geschrapt. Lessen die zij niet hoeven te volgen worden vervangen door taken vanop de Kraaienwijzer. Op deze manier moeten zij de instructie soms helemaal niet meevolgen en verwerken ze de leerstof zelfstandig.
- **Spelling:** Ook bij spelling krijgen de kinderen het controledictee bij de start van een reeks spellingslessen aangeboden. Aan de hand van deze resultaten wordt er geschrapt in hun werkboek. Lessen die zij niet hoeven te volgen worden vervangen door taken vanop de Kraaienwijzer. Op deze manier moeten zij de instructie soms helemaal niet meevolgen en verwerken ze de leerstof zelfstandig.
- **Lezen:** De leerlingen van het 1ste leerjaar krijgen uitdaging door in het zonboekje (Veilig leren Lezen) te werken. Van kern start tot kern 6 werken ze dan minder rond technisch lezen maar al rond begrijpend lezen (met de klemtoon op de letter / klank waar we rond werken). Vanaf het 3de leerjaar werken we met Nieuwsbegrip, de kinderen lezen de tekst van een hoger niveau. De leerlingen lezen tijdens het leescircuit vrij wat ze willen, geen opgelegde teksten of boeken.
- **Schrijven:** Bij schrijfopdrachten noteren ze zelf de doelen waar ze extra aandacht aan gaan besteden (gebruik van rijkere woordenschat, bv. naamwoorden,...)
- **Frans:** De kinderen die verdiepingsoefeningen maken moeten alles correct kunnen schrijven. Ook hier worden herhalingsoefeningen geschrapt en vervangen door opdrachten van de Kraaienwijzer.
- **WO:** De leerlingen werken thema's of onderwerpen dieper uit. (bv: Geld en betalen. Zij maken een tijdsband rond dit onderwerp). Soms mogen leerlingen een bepaald onderwerp uitwerken en daar les over geven aan de gehele groep.

2. Uitvoering

Materialen (max. 200 woorden)

Wiskunde: Zowiso (methode biedt verdiepingsbundels en verrijkingsopdrachten alsook extra moeilijke toetsen), Xnapda, ReKentijgers

Nederlands: Zonboekjes van Veilig leren lezen (eerste leerjaar), moeilijker teksten Nieuwsbegrip (vanaf 3de leerjaar), vrije keuze leesmateriaal

De meeste leerkrachten hebben ook zelfgemaakt of gekopieerd materiaal.

WO: Leerkrachten maken zelf materialen aan of gebruiken gevonden materialen (Pinterest, verschillende handleidingen)

Frans: Franse prentenboeken, tijdschriften, stripverhalen,...

Kraaienvijzer van K3 tot en met L6

KRAAIEN WIJZER L1

REKENEN

- rekentijger
- kangoeroewedstrijd
- ik help
- raadsel

SPELLING

- boggle

LEZEN

- ik kies een boek
- raadsel
- plus-oefeningen

SCHRIJVEN

- strip
- handleiding spel

WO

- expert
- plus-oefeningen

LEREN LEREN

- tool
- axenroos
- doel kiezen

KRAAIEN WIJZER L6

REKENEN

- verdiepingsbundel/Rekentijger/werkboek
- leerstof uitleggen aan medeleerling
- rekenles voorbereiden
- raadsel van de week
- Kangoeroewedstrijd

SPELLING

- zelfstandig werken in werkboek
- transferwoord per spellingsregel
- bonuszin voor het dictee
- klaswoordenboek aanvullen
- spellingsles of -quiz voor de klas
- spellingsregels verwerken in mijn verhaal

LEZEN

- lezen in eigen boek/tijdschrift/krant
- C - tekst tijdens Nieuwsbegrip
- 5 sleutels tijdens begrijpend lezen
- raadsel lezen en oplossen

SCHRIJVEN

- kringtaak zonder stappenplan
- klaskrant
- verhaal/boek schrijven
- uitdagendere oefeningen
- extra doelen

FRANS

- foutloos woorden schrijven (zonder vb.)
- extra woorden per thema verzamelen
- Franse boekjes en tijdschriften lezen

WO

- verdiepingsopdracht
- WO-les voor de klas voorbereiden
- expert in een onderdeel van het thema
- samenvatting voor de klas
- juf-weet-het-ook-niet pot

Opleiding en competenties van de uitvoerders (max. 200 woorden)

Voor de binnenklasdifferentiatie voorzien we geen lestijden, dit valt onder het takenpakket van de reguliere klasleerkrachten. De leden van het leerteam ondersteunen de leerkracht waar nodig.

Deze leden zitten regelmatig samen om de vorderingen van het project te bespreken. Nieuwe inzichten worden besproken en doorgegeven via teamvergaderingen aan de klasleerkrachten.

Via de website van expertisecentrum TALENT worden relevante artikels gedeeld en met elkaar besproken.

Via onze daltonwerking leerden we het 4 sporenbeleid kennen.

Wanneer leerkrachten met vragen zitten of materialen zoeken wordt deze aan collega's of leden van het leerteam gesteld.

Om de voorsprong te bepalen neemt het zorgteam/leerteam CSF de LVS-testen af.

De juf die de Kraaienwerking bij de kleuters leidt heeft heel veel kennis over hoogbegaafdheid. Zo is ze zelf hoogbegaafd, heeft een hoogbegaafd kind maar volgde ze ook al enkele bijscholingen. Zij briefte het team hierover op teamvergaderingen.

Er is verdere nood om het hele team te professionaliseren, via teamvergaderingen, pedagogische studiedagen maar zeker ook via gerichte navormingen. Zo zou een betere kennis rond hoogbegaafdheid, de taxonomie van Bloom,... tot nog betere verrijkmateriaal leiden.

Randvoorwaarden (max. 200 woorden)

Om een gedragen visie bij alle leerkrachten te creëren kan het model van Knoster gebruikt worden.

VISIE	URGENTIE	PLAN	MIDDELEN	COMPETENTIES	=	VERANDERING
	URGENTIE	PLAN	MIDDELEN	COMPETENTIES	=	VERWARRING
VISIE		PLAN	MIDDELEN	COMPETENTIES	=	WEERSTAND
VISIE	URGENTIE		MIDDELEN	COMPETENTIES	=	CHAOS
VISIE	URGENTIE	PLAN		COMPETENTIES	=	FRUSTRATIE
VISIE	URGENTIE	PLAN	MIDDELEN		=	ANGST

We stelden **een leerteam** samen met de nodige **competenties** (zie boven) om dit 'verandertraject' in goede banen te leiden: educational leadership. De leerkrachten krijgen de kans om zich bij te scholen en zo spreiden we bewust de kennis en expertise over verschillende personen. We schrijven samen

onze **visie** uit a.d.h.v. een concreet beleids**plan** en bewaken zo de voortgangscontrole. Dit deelteam komt regelmatig samen met een vooraf opgestelde agenda om gefocust te blijven.

Het is van groot belang dat dit beleid **verankerd wordt in het zorgbeleid**, dat de zorg voor CSF-leerlingen als even essentieel wordt ervaren als de zorg voor andere leerlingen. Op die manier geraakt het meer geïntegreerd en creëren we meer draagvlak zowel bij het team als bij alle kinderen.

Communicatie is eveneens een sleutelfactor in het veranderproces. Onze huidige prioriteit op schoolniveau ligt de volgende drie jaar bij wiskunde. Om toch draagkracht voor dit zijtraject te vinden bij de rest van het team, is het belangrijk dat de 'sense of urgency' gevoeld wordt. Door dit project als vast agendapunt op de tweewekelijkse teamvergadering te zetten, de verslagen openbaar te maken, wordt het traject zichtbaar. Via observaties en toonmomenten delen en vieren we de successen.

Op deze manier zijn alle randvoorwaarden tot succesvol veranderen ingevuld.

Kosten (max. 200 woorden)

Methodes:

Zowiso, per leerjaar: handleiding = 200 euro
differentiatiesets(2) = 410 euro

Xnapda, voor de hele lagere school: 400 euro

Rekentijgers, per leerjaar: werkboek A per 5 = 24,40 euro
werkboek B per 5 = 24,40 euro
verbeterboek A en B = 30 euro

Zonboekjes van Veilig leren lezen (eerste leerjaar): 8 euro per boekje (in totaal 11 boekjes)

Nieuwsbegrip (3de tot 6de leerjaar), online licentie: 289 euro/ jaar

Weektaak.com: 2,95euro/kind per jaar

Andere:

- Studenten (gratis)
- Vrijwilligers (gratis)
- Voldoende goedwerkende laptops, tablets of Chromebooks
- Een goed gevulde bibliotheek: jaarlijks budget van 750 euro

Kwaliteitsbewaking (max. 200 woorden)

Er wordt wekelijks (op donderdag) een reflectiemoment voorzien. Tijdens dit moment gaat de klasleerkracht in gesprek met de leerlingen. De klasleerkracht bekijkt hun werk en stelt hierbij coachende vragen. Op deze manier krijgen de leerlingen inzicht in hun eigen denken en handelen.

Door na de aangeboden verrijkingsmaterialen de kinderen te toetsen, geven deze resultaten een duidelijk beeld waar de leerlingen staan na een bepaalde periode.

Probleem (max. 400 woorden)

Het is belangrijk dat CSF kinderen ander, betekenisvol werk krijgen dat niet bovenop hun regulier werk komt. Deze kinderen hebben enerzijds weinig instructie nodig waardoor het instructiemoment serieus ingekort kan worden en hebben, anderzijds weinig herhalingsoefeningen nodig om iets onder de knie te krijgen. Bijgevolg kan je dus echt wel heel veel schrappen in de leerstof.

Als school koesteren we de ambitie om via gepersonaliseerd leren in te spelen op de onderwijsbehoeften van onze leerlingen. Om dit te bereiken hebben we onze onderwijsconcept zo vormgegeven dat we erg autonomieondersteunend werken. Leerlingen krijgen met andere woorden heel wat ruimte om op eigen tempo doorheen de leermaterialen te gaan en aan de leerdoelen te werken. Waar we extra op willen inzetten, zijn acties rond intrinsieke motivatie van leerlingen die sneller werken of een hogere vorm van complexiteit nodig hebben om voldoende geprikkeld te worden.

Wanneer je de verrijkingsmap als extra aanbiedt, zien deze kinderen het als een vrijblijvende opdracht. Ze zullen de weg van de minste weerstand nemen. Zolang het vrijblijvend is, hoef je het niet te doen. Je mag er vanuit gaan dat een aantal kinderen – en dan vooral die kinderen die in een vaste mindset zitten – de uitdaging uit de weg zullen gaan. Zij mijden de moeilijkere oefeningen omdat dit voor hen de eerste keer is dat ze kunnen falen. Ook deze kinderen moeten zich leren inspannen en leren volhouden en dat gebeurt door de verrijkingsleerstof verplicht aan te bieden.

Oorzaken (max. 400 woorden)

Welke factoren veroorzaken/dragen bij tot het probleem of (mogelijk) risico:

- Het gebrek aan goede methodes en materialen. Wanneer het een samenraapsel wordt waar weinig of geen lijn in te vinden is, zal deze niet het gewenste effect hebben.
- Een team die de noodzaak van een beleid niet ziet.
- Te weinig ondersteuning vanuit het beleidsteam.

Welke factoren hebben een positief/beschermend effect?

- Leerkrachten ondersteuning bieden in hun klaswerking en de pretoetsen.
- Externe verrijkingsklas waar aan mindset en executieve vaardigheden gewerkt kan worden.
- Terugkoppeling vanuit het leerteam naar het gehele team op vergaderingen.
- Vraaggestuurd werken.
- Goede, degelijke materialen
- Leerkrachten inzetten volgens hun talenten.
- Goede communicatie naar de ouders over de werking en de manier van toetsen (overlegmomenten, infoavond, apart kanaal op Gimme)
- Goede communicatie en overleg met de kinderen

Verantwoording (max. 1000 woorden)

Maak aannemelijk dat met deze aanpak ook daadwerkelijk de doelen bij deze doelgroep bereikt kunnen worden.

Indien beschikbaar: Wat zegt wetenschappelijk onderzoek over de effectiviteit van soortgelijke interventies ?

Hoofddoel:

Zorgen dat elk kind tot leren komt.

Subdoel:

Op deze manier proberen we een antwoord te vinden op de leerhonger (Lavrijsen et al., 2021) waar veel CSF-kinderen mee blijven zitten. Door ze uit te dagen, nieuwe en moeilijkere problemen voor te schotelen spreken we hun executieve functies aan. Vaak zijn deze bij CSF-kinderen niet altijd even goed ontwikkeld.

Zoals we al aangaven bij de beschrijving van onze praktijk hierboven in het belangrijk dat er bij verrijking (Verachtert, 2021) ook gecompact wordt. Het werk dat leerlingen krijgen komt in de plaats van andere leerstof die reeds gekend is of die herhalingsstof is. Dit werkt motiverend voor CSF leerlingen en dat zorgt ervoor dat hun welbevinden ook in orde zal zijn. (Barbier et al., 2021; Kim, 2016; Soenens et al., 2021).

Uit de top 20 principes uit de psychologie voor het onderwijs aan het leren van creatieve, getalenteerde en begaafde leerlingen van de voor- en vroegschoolse educatie, het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs koppelen we de volgende principes aan onze voorbeeldpraktijk (Bakx et al., 2020)

Principe 3: de cognitieve ontwikkeling en het leren van leerlingen worden niet beperkt door de algemene ontwikkelingsfasen

Presenteer lesinhoud die op redelijke afstand van het huidige niveau van functioneren ligt. Nieuw lesmateriaal mag vaardigheden die de leerling nu al onder de knie heeft, niet herhalen.

Leerlingen met geavanceerde redeneermogelijkheden(...) moeten de kans krijgen om in hun eigen tempo verder te gaan. Zorg ervoor dat begaafde leerlingen de mogelijkheid hebben om te communiceren met andere leerlingen die op hetzelfde of boven hun cognitieve redeneer- en kennisniveau zitten.

Principe 5: het verwerven van kennis en vaardigheden is grotendeels afhankelijk van het toepassen in de praktijken

Effectieve methoden voor het implementeren van oefenen in de klas zijn onder meer taken ontwerpen waarbij rekening wordt gehouden met de aanwezige voorkennis van leerlingen in gedachte.

Principe 9: leerlingen zullen meer plezier hebben en presteren beter als ze meer intrinsiek dan extrinsiek gemotiveerd zijn om iets te bereiken

De meest voorkomende belemmering voor intrinsieke motivatie voor begaafde leerlingen op school is dat ze waarschijnlijk niet werken met schoolwerk die voor hen optimale uitdaging biedt.

Principe 15: Emotioneel welzijn beïnvloedt de schoolprestaties, het leren en de ontwikkeling

Let op het uitdagingsniveau in het curriculum, zodat de meest bekwame leerlingen zich niet vervelen met te makkelijk werk.

Inzetten op professionalisering blijkt ook zeer nuttig te zijn, ook dit is een onderdeel van onze

praktijk, dat ervoor zorgt dat we een gedragen beleid kunnen neerzetten voor onze leerlingen (Bakx et al., 2021; McCoach, 2007)

Samenvatting werkzame elementen (max. 250 woorden)

Welke factoren hebben een positief/beschermend effect?

- Leerkrachten ondersteuning bieden in hun klaswerking en de pretoetsen.
- Een externe verrijkingsklas waar aan mindset en executieve vaardigheden gewerkt kan worden.
- Terugkoppeling vanuit het leerteam naar het gehele team op vergaderingen.
- Vraaggestuurd werken.
- Goede, degelijke materialen
- Leerkrachten inzetten volgens hun talenten.
- Goede communicatie naar de ouders over de werking en de manier van toetsen.
- Goede communicatie en overleg met de kinderen
- Goed werkende laptops, Chromebooks en tablets
- Een gevarieerde school- en klasbibliotheek (ook anderstalige boeken, tijdschriften, stripverhalen,...)

Wetenschappelijke referenties

- Bakx, A., Samsen-Bronsveld, E., & Hoogeveen, L. (2020). Top 20 principes uit de psychologie voor het onderwijs aan en het leren van creatieve, getalenteerde en begaafde leerlingen van de voor- en vroegschoolse educatie, het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs.
- Bakx, A., van Gerven, E., & Weterings-Helmons, A. (2021). Pakkende professionalisering. In *Hoe Dan?! Pakkend onderwijs voor begaafde leerlingen*. (pp. 159–176). Pica.
- Barbier, K., Struyf, E., & Donche, V. (2021). Wat werkt binnen en buiten de klas? Cognitief begaafde leerlingen ondersteunen op het vlak van motivatie, leren en presteren. In K. Verschueren, S. Sypré, E. Struyf, J. Lavrijsen, & M. Vansteenkiste (Eds.), *Het ontwikkelen van cognitief Talent. Handboek voor onderwijsprofessionals*. (pp. 93–108). Acco learn
- Kim, M. (2016). A Meta-Analysis of the Effects of Enrichment Programs on Gifted Students. *Gifted Child Quarterly*, 60(2), 102-116. <https://doi.org/10.1177/0016986216630607>
- Lavrijsen, J., Preckel, F., Verachtert, P., Vansteenkiste, M., & Verschueren, K. (2021). Are motivational benefits of adequately challenging schoolwork related to students' need for cognition, cognitive ability, or both? *Personality and individual differences*, 171.
- McCoach, B. D. S., D. (2007). What Predicts Teachers' Attitudes Toward the Gifted. *Gifted Child Quarterly*, 51(3), 256–255.
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., Boncquet, M., Sypré, S., Lavrijsen, J., & Verschueren, K. (2021). De rol van motivatie in het presteren en welbevinden van cognitief begaafde leerling. In K. Verschueren, S. Sypré, E. Struyf, J. Lavrijsen, & M. Vansteenkiste (Eds.), *Ontwikkelen van cognitief Talent. Handboek voor onderwijsprofessionals*. (pp. 48-70). Leuven: Acco learn.
- Verachtert, P. (2021). Compacten en verrijken voor cognitief begaafde leerlingen. In K. Verschueren, S. Sypré, E. Struyf, J. Lavrijsen, & M. Vansteenkiste (Eds.), *Ontwikkelen van cognitief Talent. Handboek voor onderwijsprofessionals* (pp. 109–128). Acco learn